

ת"פ 39244/03/20 - מדינת ישראל נגד אלירן מישון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

28 ספטמבר 2022

ת"פ 39244-03-20 מדינת ישראל נ' מישון

לפני כבוד השופטת מרב גרינברג
המאשימה מדינת ישראל

נגד

הנאשם

אלירן מישון

נוכחים:

ב"כ המאשימה - עו"ד טל שילוני ב"כ הנאשם - עו"ד קובי בן שטיין

הנאשם התייצב

גזר דין

1. הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון, בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירת שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

2. כמפורט בעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 27.2.20, בשעה 12:30, הגיע הנאשם לסניף דואר ביהוד (להלן: "הסניף"), שעה שעובדיו היו במקום אך היה סגור לקבלת קהל. הנאשם ניסה לפתוח את דלת הכניסה לסניף ללא הצלחה, והתכוון לעזוב את המקום. בו בעת, יצאו מהסניף מיכל וג'ודי, שתי עובדות בסניף, ושאלו אותו לפרש מעשיו. בהמשך אותו היום, בשעה 16:30, חזר הנאשם לסניף, כשהוא אוחז אקדח דמוי טייזר. הנאשם ניגש לאשנב הדואר, פנה לעובדת מיכל (להלן: "המתלוננת") שהייתה בסניף לבדה, והורה לה להוציא את כל הכסף שיש בקופה, ולהכניסו לתיק גב שנשא. המתלוננת הופתעה והתמהמהה בהעברת הכספים ובתגובה, כיוון הנאשם את אקדח הטייזר לעברה ואיים עליה שתביא לו את הכסף "או שאני מחשמל אותך בראש". עקב כך מסרה המתלוננת לידי הנאשם מקופת הסניף סכום של 5,500 ₪ במזומן. הנאשם נטל את הכסף ועזב את הסניף.

3. ביום 15.12.20 הציגו הצדדים הסדר טיעון, במסגרתו הסכימו, כי הנאשם יודה ויורשע בעובדות כתב אישום מתוקן. המאשימה הצהירה כי תעתור לעונש ראוי בן 14 חודשי מאסר, מאסר על תנאי ופיצוי וההגנה תטען כרצונה. בהסכמת הצדדים הופנה הנאשם לתסקיר.

עמוד 1

תסקירי שירות המבחן

בעניינו של הנאשם הוגשו שלושה תסקירים, המלצתו הסופית של שירות המבחן היא לענישה שיקומית בדמות עבודות שירות וצו מבחן.

4. על פי התסקיר הראשון (24.3.21), הנאשם, בן 30, רווק, נעדר עבר פלילי, בעל עסק בתחום הבניה (החל משנת 2015) ומתגורר עם בת זוגו, שירת כלוחם ביחידה קרבית בחיל האוויר. הנאשם העמד בפיקוח מעצרים במסגרת הליך המעצר, שולב בקבוצה לעצורי בית ושיתף פעולה.

הנאשם בן למשפחה נורמטיבית, הסביר שברקע מעשיו נסיונו לסייע למצוקתו של אחיו הבכור שנקלע לחובות עקב שימוש בסמים והימורים. סביב מעורבות זו לוהה כספים מגורמים שוליים כדי לסייע לאחיו להחזיר את חובותיו. הנאשם התקשה להחזיר את חובותיו, ובתקופת ביצוע העבירה היה שרוי במצוקה רגשית משמעותית וראה בביצוע שוד את הפתרון להחזרתם. הנאשם נטל אחריות מלאה על מעשיו ומבטא חרטה וצער כלפי הפגיעה שהסב למתלוננת. עוד סיפר, שהכיר את מקום השוד הקרוב למקום מגוריו, כשלאחר המעשה החל לחוות פלשבאקים והתקשה להתמודד עם מעשיו, וזאת עד למעצרו, אשר הביאו לתחושת הקלה. שירות המבחן העריך, כי רמת הסיכון הנשקפת להישנות ביצוע עבירות נמוכה, הנאשם אינו מאופיין בדפוסי חשיבה והתנהגות שוליים או אלימים והמליץ לדחות את הדיון ולשלבו בהליך טיפולי-שיקומי.

5. מהתסקיר השני (17.1.22), עלה שהנאשם המשיך להגיע בקביעות למפגשים הטיפוליים בקבוצה לעצורי בית, וביטא נכונות להמשיך בהליך טיפולי. שירות המבחן העריך כי רמת הסיכון בעניינו פחתה באופן משמעותי ובא בהמלצה להטיל ענישה שיקומית של צו מבחן ועבודות שירות. בדיון שהתקיים ביום 12.4.22 לפני כב' השופט טרסי הופנה הנאשם לתסקיר משלים וחוות דעת ממונה על עבודות השירות.

6. התסקיר הסופי (13.7.22) התקבל לקראת דיון טיעונים לעונש. התמונה המשתקפת ממנו דומה, הנאשם סיים בהצלחה את הקבוצה הטיפולית, והחל בתהליך ראשוני של שיקום, במהלכו, בין היתר, רכש כלים להתמודדות עם מצבי סיכון ומצבי מתח ודחק, לרבות חיזוק היכולת לפנות לסיוע בעת הצורך. הנאשם שיתף את חבריו לקבוצה בנסיבות מעשיו, כשדבריו הטיפול הקבוצתי הפחית את הלחצים והחרדות שעמם התמודד. שירות המבחן העריך, שהנאשם מצוי בתחילת ההליך השיקומי והומלץ לשלבו בקבוצה ייעודית ארוכת טווח המיועדת למטופלים שזו מעורבותם הראשונה עם החוק. שירות המבחן העריך כי מסוכנותו פחתה אך יש צורך בהמשך מעורבות טיפולית על מנת שתישמר רמת הסיכון הנמוכה. כגורמי סיכון נשקלו חומרת העבירה ותכנונה והקשר של הנאשם עם אחיו שגם בעת הנוכחית שקוע בחובות ועלול להוות גורם לחץ עליו. כגורמי סיכוי לשיקום ניתן משקל לעברו הנקי, העדר דפוסים עבריינים מושרשים, שיתוף הפעולה המלא עם גורמי הטיפול והמוטיבציה שאותה מבטא. לפיכך, חזרו על המלצתם להסתפק בענישה טיפולית-שיקומית הכוללת עבודות שירות וצו מבחן למשך 18 חודשים.

7. בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות (17.7.22), הנאשם נמצא כשיר לביצוען.

8. עוד הוגש תצהיר נפגעת עבירה לפי סעיף 18 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 (סומן ע/1), ממנו עולה כי שרויה בחרדה מאז האירוע, רואה בכל לקוח חשוד פוטנציאלי, ולעיתים נרתעת מלקוח שחובש כובע ומסכה. המתלוננת חוששת לשהות לבדה במקום עבודתה, ואף נעזרת בחברה שילוה לרכבה.

תמצית טיעוני הצדדים לעונש

9. ב"כ המאשימה, עו"ד טל שילוני, עמדה בטיעוניה על מעשיו המתוכננים בקפידה של הנאשם ועל הנזק הנפשי שגרם לעובדת סניף הדואר וסבורה כי רף הפגיעה בערכים המוגנים הוא בינוני. עוד נטען, כי ברגיל מתחם הענישה נע בין 20-60 חודשי מאסר, בעתירתה לענישה מתונה של 14 חודשי מאסר ניתן משקל לנסיבות שהובילו את הנאשם לביצוע העבירה, לרבות פנייתו למשטרה לקבלת עזרה שלא טופלה והוגדרה על ידה כ"שיקול הגנה מן הצדק". עוד סבורה שלא ניתן ללמוד מהתסקירים שהנאשם השתקם, כשהליך טיפולי ארוך טיפולי עוד לפניו. לפיכך, ביקשה לאמץ את עתירתה העונשית בצירוף ענישה נלווית של מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעת העבירה.

10. ב"כ הנאשם, עו"ד בן שעה, ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן במלואן ועתר לענישה שיקומית, תוך שהדגיש שהנאשם מצוי בהליך טיפולי מזה שנתיים, מסוכנותו נמוכה וחלה התייצבות בכל מישורי חייו. עוד הדגיש, כי מדובר בנאשם נורמטיבי, ששירת כלוחם, ללא עבר פלילי שהסתבך באירוע יחיד וחרג על רקע חוסר האונים שחש וחשש ממשי לחייו. ב"כ הנאשם הוסיף, שהנאשם השתמש באקדח צעצוע ועמד על אוזלת היד של המשטרה שאלה פנה הנאשם בצר לו ולא קיבל כל מענה. ב"כ הנאשם הציג פסיקה שבה נגזרו על נאשמים במקרים דומים עונשי עבודות שירות.

11. עוד שמעתי את אביו של הנאשם, מר איציק מישון. האב סיפר בהרחבה על האירועים שהובילו את בנו לביצוע העבירה, בהם איומים של גורמים שוליים על רקע חובות לשוק האפור, שכללו מארבים מחוץ לביתם, שבירת דלת בביתם ופגיעה בפרטיותם. לדבריו, כשבועיים עובר לביצוע העבירה, ביום 10.2.20, הגיע עם בנו למשרדי ימ"ר ת"א בבקשה לעזרה, בנו סיפר לשוטרים על האיומים כלפיהם ואף נקב בשמות בעלי החוב אך השוטרים לא עשו דבר (דוח תשאולו של הנאשם הוצג לעיוני, מסומן נ/1). האב הוסיף כי הסדיר את תשלום החובות של בנו.

12. **הנאשם בדברו האחרון** הביע חרטה, הסביר שביצע את השוד רק לאחר שחשש לחייו ואינו מצדיק את מעשיו. הנאשם הוסיף כי הוא ראוי לעונש אך ביקש שלא לגזור עליו עונש מאסר.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

13. על ההליך שבפני חלים עקרונות הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק. ע"פ הוראות אלו, העיקרון המנחה בענישה הינו עקרון ההלימה שפירושו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה

העבירה בנסיבותיו ובמידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בדרכו של עקרון זה, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך שהוא מתחשב בערך החברתי המוגן שנפגע ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבותיה הקונקרטיות של העבירה. בשלב הבא, לאחר שנקבע מתחם העונש, ובית המשפט לא מצא מקום לחרוג ממנו לקולא או לחומרא, נקבע העונש הראוי תוך התחשבות בנסיבות העושה. **במקרה זה**, עתרה המאשימה אמנם לעונש ראוי אך אין בכך כדי לפטור את בית המשפט מקביעת מתחם ענישה הולם.

14. נקודת המוצא במקרה שלפנינו אינה במחלוקת והיא כי מעשיו של הנאשם חמורים וקשים והיה בהם כדי לפגוע בערכים המוגנים של שמירה על הסדר הציבורי, שלמות גופם ושלוות חייהם של העובדים במקום, תחושת הביטחון של הציבור ופעילות עסקית תקינה.

בית המשפט העליון עמד פעמים רבות על חומרתה של עבירת השוד בהיותה עבירת אלימות קשה - אף במצבים בהם מבוצע השוד ללא שימוש באלימות פיזית ומבלי שימוש בנשק וקבע, כי טומנת בחובה פוטנציאל פגיעה קשה בשלומם ובתחושת ביטחונם של אלה העושים את מלאכתם ונותנים שירות לציבור, כמו גם בסדר הציבורי ובתחושת הביטחון של הציבור כולו. פקידי בנק או סוכני דואר מהווים "טרף קל" עבור השודדים המחפשים להשיג כסף קל. קורבנות השוד סובלים פעמים רבות מצלקות וחרדות כתוצאה מהאירוע (ע"פ 1167/21 **טארק חוג'ראת נ' מדינת ישראל** (31.5.2021); ע"פ 1702/16 **מדינת ישראל נ' שושני** (17.5.2016)).

15. חומרתה של עבירת השוד תלויה בנסיבותיה. "**קיימת קשת רחבה של מעשי שוד אפשריים הנבדלים זה מזה בנסיבותיהם ובמדרג חומרתם. מידת הפגיעה בערכים החברתיים, וכך גם במדיניות הענישה הנוהגת, תלויים, אפוא, בנסיבותיו הקונקרטיות של מעשה השוד וחומרתו**" (ע"פ 772/13 **יחיא נ' מדינת ישראל**, פסקה 10 (29.6.2014)). לצד זאת, נקבע כי גם במקרים שאינם ברף חומרה גבוה מבין עבירות השוד, המעשים מחייבים הטלת ענישה הולמת שיהא בה להעביר מסר עונשי מרתיע, ולבטא את סלידתו של הציבור. בשל קלות ביצוען, הפכו בשנים האחרונות, עבירות אלו, לדאבון לב, שכיחות (ע"פ 1326/14 **מחאג'נה נ' מדינת ישראל**, פסקה ז (2.6.2014); ע"פ 3470/11 **בוזגלו נ' מדינת ישראל**, פסקה 4 (28.11.2011)).

יפים לעניין זה דבריו של השופט (כתוארו דאז) א' רובינשטיין בע"פ 6752/10 **טטרואשילי נ' מדינת ישראל**, פסקה ז (5.4.2011):

"עבירות השוד על סוגיהן מגיעות לפתחם של בתי המשפט חדשות לבקרים, והן לובשות צורות שונות. מהן קשות ואכזריות ומהן ברמה נמוכה יותר; הצד השווה שבהן הוא הרצון להשיג כסף קל. בענייננו מדובר באדם בעל רקע נורמטיבי, אשר ניגש לסניף הבנק ובידיו פתק המורה לפקיד להעביר לו כסף; והנה, זממו עלה בידו, מבלי שיצטרך 'ללכלך את ידיו' בנשיאת נשק או באיומים קולניים.

ואולם, כמובן תיאור זה אינו מלא; שכן נקל לשער את האימה האופפת את הקרבן, במקרה זה פקידת הבנק, אל מול השודד - שהרי אין היא יודעת אם יש בידיו נשק ומה כוונותיו האלימות. על כן מתחייב רף ענישה מרתיע, וככלל, מאסר בפועל."

16. מדרג חומרתו של מעשה השוד נקבע בהתאם לנסיבותיו, כך בין היתר ייבחנו מידת התכנון המוקדם ופעולות ההכנה הנלוות; מספר השודדים; מקום ביצוע העבירה (בית מגורים, בית עסק); שימוש בנשק קר או חם או באלימות פיזית; זהות הקורבן (עובדי לילה, נהגי מוניות, פקידי ציבור, קשישים); טיב ושווי הרכוש שנשדד והאם מדובר בסדרת מעשי שוד או במעשה חד פעמי (ע"פ 2420/15 **אבטליון נ' מדינת ישראל**, פסקה 17 (29.11.2015); ע"פ 7240/13 **סבה נ' מדינת ישראל**, פסקה 11 (18.5.2014)).

17. בעניינו, יישקלו לחומרא הנסיבות הבאות:

- א. תכנון המקדים של העבירה- נסיבות המעשה מלמדות על מחשבה תחילה ותכנון מוקדם. הנאשם תכנן לשדוד את סניף הדואר במקום מגוריו והצטייד מבעוד מועד באקדח דמה, את השוד ביצע לבדו;
- ב. תעוזה ונחישות לבצע את המעשה הנלמדת מכך שבחר לחזור לסניף הדואר בפעם השנייה, לאחר שבפעם הראשונה שהגיע למקום הסניף היה סגור לקבלת הקהל. במעמד זה פגש את עובדות הסניף אך לא נרתע, וחזר שוב בשעה מאוחרת יותר במטרה להוציא לפועל את התוכנית העבריינית שהגה, והפעם הצליח.
- ג. נסיבה נוספת לחומרה היא השימוש שעשה הנאשם באקדח "דמה", לצורך הטלת פחד ואימה על המתלוננת, שבזמן אמת, לא היה ביכולתה לדעת כי אין המדובר בכלי נשק אמיתי (ראו לעניין זה ע"פ 3698/20 **מחאמיד נ' מדינת ישראל**, פסקה 9 (3.11.2020) (להלן: "ענין מחאמיד"); ע"פ 9079/16 **מיכאל מיארה נ' מדינת ישראל**, פסקה 9 (9.3.2017)). בהנתן מגוון אינסופי של סוגי נשק, לא יכולה להיות ציפייה מקורבן השוד לדעת האם החפץ שמכוון אליו הוא נשק אמיתי או חפץ הנחזה לו, ואין בנתון זה כדי להקל בנסיבות העבירה.

בעניין דומה, שוד שבוצע ע"י קטין באמצעות מצית בצורת אקדח, אמר בית המשפט העליון בע"פ 7516/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (1.8.2013) את הדברים הבאים:

"המערער הורשע בביצוע עבירה חמורה שעניינה שוד סניף דואר, תוך שימוש באקדח דמה, הנחזה להיות אקדח אמיתי, כאשר הוא רעול פנים. נקל לשער את החרדה והאימה שאחזו בעובדי סניף הדואר, שעה שאקדח מכוון לעברם על-ידי שודד רעול פנים, הדורש במפגיע את הכספים המצויים ברשותם. בנסיבות מעין אלה, יש ליתן את משקל בכורה לשיקולי הגמול וההרתעה, שכן אנו מצויים להגן על קורבנות, המהווים טרף קל לשודדים חסרי מצפון ומורא מהחוק, כגון נהגי מוניות, פקידי דואר ועובדי

בנקים, המשמשים יעד קוסם, ואטרקטיבי לעבריינים, המבקשים לזכות בכסף קל וזמין"

ד. שימוש באלימות מילולית- לאחר שהתעכבה המתלוננת מלמסור לו את שדרש, כיוון הנאשם את אקדח הטייזר לעברה ואיים עליה שתביא לו את הכסף "או שאני מחשמל אותך בראש". מעשיו של הנאשם אמנם לא גרמו נזק פיזי למתלוננת, אך כפי שעלה מתצהירה היא סובלת עד היום מחרדות קשות שמשפיעות על שגרת עבודתה.

בצד כל אלו, אציין כי הנאשם לא פעל באופן מתוכנן, המעשה בוצע כשהוא בפנים גלויות וסניף הדואר נמצא בעיר מגוריו, נתונים שהקלו על איתורו ותפיסתו. סכום הכסף שנגנב אמנם אינו גבוה אך אין בכך כדי לשמש נסיבה מקלה.

18. הנסיבה המרכזית בגינה סברו הצדדים, שיש מקום להקל עם הנאשם נוגעת לסיבות שהביאו אותו לבצע את העבירה. כעולה מהתסקירים, ועל כך אין מחלוקת, הנאשם ביקש לעזור לאחיו הבכור שנקלע לחובות, לווה כספים מגורמים שוליים והתקשה להחזירם. בצד לו, וכשדבריו חש איום ממשי על חייו, פנה למשטרה וביקש עזרה. מדבריו של אבי הנאשם וכן מדו"ח תשאול (נ/1) שהוגש לעיוני, עולה שהנאשם הגיע עם אביו, כשבועיים עובר לאירוע, למשרדי ימ"ר ת"א, תושאל בהרחבה, מסר את פרטי האירועים ונקב בשמות בעלי החוב אך לא קיבל כל מענה. על רקע תחושות קשות של חרדה, חוסר אונים (ואולי אף חוסר עונים), חשב ומצא פתרון לכסות את חובותיו בדמות שוד סניף דואר וביצע את המעשה. בכל הקשור לביצוע עבירת שוד על רקע מצוקה כלכלית אמרה הפסיקה את דברה, ולפיה אין בסיבה זו כדי למעט מחומרת המעשה, כל שכן, להביא להקלה בדין (עניין מחאמיד, פסקה 11). לצד זאת, הנאשם שיתף את אביו, פנה ליחידה מובחרת במשטרה, נ/1 מלמד כי פרש בפני קצין ביחידה את כל נסיבות תשלומי החוב ושיתף פעולה באופן מלא. לא הובהר אם נעשו פעולות כלשהן לבירור וחקר התלונה ואף אם נעשו, אלו לא הובאו לידיעת הנאשם. אכן, מדובר בנסיבות שיש להתחשב בהן אך הן אינן יכולות להצדיק את מעשיו. מאחר שהמאשימה הציגה בטיעוניה עמדה מרחיקת לכת והתייחסה למחדלי המשטרה כשיקול מסוג "הגנה מן הצדק", אלך אף אני לקראת הנאשם כברת דרך ואקבע שמדובר בנסיבה שיש בה כדי למתן את מידת אשמו ואת רף הפגיעה בערכים המוגנים.

19. לסיכום פרק זה, ולאחר ששקלתי את כלל השיקולים, **מצאתי לקבוע כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא ברף בינוני.**

20. המאשימה עותרת לגזור על הנאשם עונש מאסר ראוי בן 14 חודשים. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת במקרי שוד דומים לפי סעיף 402(א) לחוק ואף קלים ממנו, מעלה, כי מדובר בעתירה עונשית מתונה ביותר. כך, בעניין מחאמיד, שבו הורשע נאשם בביצוע שוד באמצעות אקדח דמה על רקע נסיון לסייע לאחיו שנקלע לחובות, ממש כמו במקרה שלפנינו, נגזרו עליו 30 חודשי מאסר וערעורו נדחה; בע"פ 9079/16 **מיכאל מיארה נ' מדינת ישראל** (9.3.2017), נדחה ערעור נאשם שהורשע בביצוע שוד חנות נוחות באמצעות אקדח צעצוע בתחנת דלק בשעת לילה, עברו הפלילי אינו מכביד וסובל ממחלת נפש, נקבע בעניינו מתחם הנע בין 18-36 חודשי מאסר בפועל, ונגזרו עליו 20 חודשי מאסר; בע"פ 2420/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (1.8.2013) נדון קטין בגין שוד באמצעות מצית בצורת אקדח למאסר בן 3 שנים, ערעורו נדחה; במקרה אחר (ע"פ 5364/00 **קלבו נ' מדינת ישראל** (5.3.2001)) נדחה ערעורו של צעיר אשר שדד מסניף

בנק סכום של 30,000 ₪, באיומי אקדח צעצוע. השוד השתבש והמערער ושותפו נתפסו, כשברשותם הכסף. על המערער נגזרו 3.5 שנות מאסר לריצוי בפועל, ובדחותו את הערעור ציין בית משפט העליון, כי אלמלא הנסיבות המקלות היה ראוי המערער "לעונש חמור פי כמה", שכן "המדובר במעשה שוד של בנק, שמבחינת הקורבנות הינו טראומטי, ועל מנת לבער את הנגע הזה, ראוי להחמיר עם המבצעים". די באלו כדי ללמדנו, שהעונש ההולם לביצוע עבירת שוד בנסיבות דומות וביחס לנאשמים שנסיבותיהם אינן שליליות נע בין שנתיים לשלוש שנים.

ב"כ הנאשם הפנה אמנם לפסיקה מקלה שבה נגזרו על נאשמים, רובם צעירים, עונשי עבודות שירות, כך, בין היתר, ע"פ 2849/13 מדינת ישראל נ' טייצאו טגבה (13.8.2013); ת"פ 45847-02-16 מדינת ישראל נ' מיכאל איזוטוב (8.9.16). עוד ראו ע"פ 2193/12 ממסטבטלוב נ' מדינת ישראל (18.6.2012), שם הורשע הנאשם בביצוע שוד בסניף דואר כשהוא מצויד באקדח פלסטיק ובאיומים, הצדדים עתרו במשותף למאסר בן 12 חודשים, בית המשפט המחוזי לא קיבל את ההסדר וגזר על הנאשם מאסר בן 20 חודשים. ערעורו התקבל. מקרים אלו ישנים יותר בזמן, כשנראה שבשנים האחרונות, עקב נפיצות התופעה וקלות ביצועה, חלה מגמת החמרה ברמת הענישה.

21. לאחר ששקלתי את כלל השיקולים ונסיבות המעשה ונתתי משקל נכבד לעמדת המאשימה, מצאתי לקבוע מתחם ענישה שנע בין 14-36 חודשי מאסר.

עתירת ההגנה לסטייה ממתחם העונש ההולם מטעמים של שיקום

22. עתה משקבענו את מתחם הענישה הראוי, נעבור לבחון את עתירתה המשלימה של ההגנה, לאימוץ המלצות שירות המבחן ולסטייה מהמתחם לצרכי שיקום. המאשימה, כזכור, מתנגדת להמלצות התסקיר וסבורה שמדובר בנאשם שמצוי רק בתחילת הליך שיקומי. בסעיף 40ג'(ב) לחוק העונשין נקבע כי על בית המשפט לגזור העונש המתאים לנאשם בתוך מתחם העונש ההולם "...ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 40ד ו-40ה".

23. סעיף 40ד'(א) לחוק העונשין קובע כך: "קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969".

24. התשובה לשאלה אילו מן המקרים ייחשבו כשיקום כמשמעותו בסעיף 40ד' לחוק ואילו לאו, מורכבת ותלויה במספר פרמטרים, בין היתר חומרת העבירה, נסיבות הנאשם, טיבו של הליך השיקום והסיכון להישנות עבירות. לשון סעיף 40ד' לחוק מלמדת, כי לעיתים כאשר "נאשם השתקם" או כי "יש סיכוי של ממש שישתקם", עשויים שיקולי השיקום לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול. ראו רע"פ 7572/12 הזייל נ' מדינת ישראל (23.10.12). ואולם, אין די בנאשם המראה נכונות כנה להשתלב בהליך שיקום אלא יש להציג הליך משמעותי המגלה

פוטנציאל שיקומי ממשי, תוך קביעה כי הסיכוי לביצוע עבירות נוספות בעתיד הוא נמוך ביותר. ראו ע"פ 1903/13 **עיאשה נ' מדינת ישראל** (14.07.13). לתסקיר שירות המבחן בהקשר זה מעמד משמעותי ביותר, אם כי כמובן שאינו מחייב את בית המשפט. בכל הנוגע למידת החריגה מהמתחם, ככלל קיימת קורלציה בין מידת השיקום, לבין מידת החריגה מהמתחם.

25. **ובחזרה לענייננו**, הנאשם שלפניי, בן 30, עברו נקי, מצוי בפיקוח שירות המבחן תקופה ממושכת שהחלה עוד בהליך המעצר. התסקירים שהתקבלו מציגים תמונה חיובית של נאשם שנוטל אחריות, מביע חרטה ומגלה אמפתיה למתלוננות, חובותיו כוסו. הנאשם שולב בקבוצה טיפולית ונראה כי נתרם ממנה, אינו מאופיין בדפוסי חשיבה עבריינים ומגלה מוטיבציה טיפולית, הטיפול שעובר אפקטיבי וכבר בשלב זה הפחית משמעותית את הסיכון הנשקף ממנו המוערך ע"י שירות המבחן ברף נמוך. בתסקירו האחרון העריך שירות המבחן, שהנאשם מצוי בתחילת הליך שיקומי ומיועד להשתלב בקבוצה טיפולית ארוכת טווח לנאשמים שמעורבים לראשונה בחייהם בפלילים, גם לכך הביע הנאשם נכונות.

26. בפסיקה נמצא מספר לא מבוטל של מקרי שוד שבהם הסתפק בית המשפט בענישה שיקומית, בעיקר כשמדובר היה בנאשמים צעירים שעברו הליך שיקום משמעותי. בע"פ 5611/16 **נועם סלב נ' מדינת ישראל**, הורשע נאשם בן 21 בעבירות של קשירת קשר וניסיון שוד לפי סעיף 403 סיפא לחוק. הנאשם קשר קשר עם אחרים במטרה לשדוד סניפים של בנק דואר, כשבשני מקרים ביצעו האחרים ניסיון שוד באמצעות אקדח דמה וחפץ חד. במסגרת הסדר טיעון בין הצדדים עתרה המאשימה למאסר בן 24 חודשים, בית המשפט התחשב במצבו הנפשי של הנאשם, גילו ועברו הנקי וגזר עליו שנת מאסר. בית המשפט העליון מצא לקבל את ערעורו, לחרוג ממתחם הענישה לצרכי שיקום ולגזור עליו 6 חודשי עבודות שירות. בין נימוקיו הדגיש את חומרת המעשים לצד פוטנציאל שיקומי ממשי, עוד צוין כי תהליך השיקום עודנו באיבו ועל הנאשם להשלימו במסגרת צו המבחן.

במקרה אחר, ע"פ 9094/12 **איתן טפסאי נ' מדינת ישראל** (28.4.2013) הורשע נאשם בשוד בנק לפי סעיף 402 (א) לחוק, ללא שימוש בנשק, על רקע חובות שחב ולא הצליח להחזיר. שירות המבחן בא בהמלצה שיקומית להסתפק בעבודות שירות, על הנאשם נגזרו 10 חודשי מאסר. בית המשפט העליון מצא נוכח נסיבותיו היחודיות לבכר את שיקומו וקיבל את ערעורו. בפסק הדין נקבע כי "**מדובר באדם שחי לרוב חיים נורמטיביים, בנסיבות חיים קשות, והגיע, במצוקתו, לנקודת משבר קשה ממנה לא ראה כל מוצא. ברי, כי אין בכך כדי להצדיק את ביצוע העבירה כלל וכלל, ושיקול הדעת שהפעיל המערער עת החליט על ביצוע השוד היה שגוי ביסודו**" (שם, פסקה 13); בע"פ 1511/15 **אייל בן יאיר נ' מדינת ישראל** (7.7.2015), התקבל ערעורו של נאשם בעבירות שוד סופרמרקט, שוד חנות נוחות ותיקים נוספים. הנאשם השלים הליך גמילה בקהילה טיפולית, בית המשפט גזר עליו 10 חודשי מאסר. ערעורו התקבל, בהסכמת המדינה, ועונשו הומר ל- 6 חודשי עבודות שירות; מקרה נוסף של ענישה שיקומית נמצא בע"פ 3879/12 **פלוני נ' מדינת ישראל** (30.1.2013) גם שם הוטלו על הנאשם 6 חודשי עבודות שירות. בת"פ (מח-מרכז) 50148-03-19 **מדינת ישראל נ' גבטה**, נדון נאשם שהורשע בשוד בנסיבות מחמירות (סעיף 402(ב) לחוק) באמצעות סכין ובעל סיכויי שיקום, לענישה שיקומית של 9 חודשי עבודות שירות.

27. **בנסיבות אלו, ולאחר ששקלתי את כלל השיקולים, מצאתי כי נתונים אלו מעידים על פוטנציאל שיקומי ממשי המאפשר חריגה מהמתחם בהתאם להוראות סעיף 40(א) לחוק.**

28. המלצת שירות המבחן לגזור על הנאשם מאסר בדרך של עבודות שירות לצד צו מבחן ממושך, יש בה כדי לאזן נכונה בין כלל שיקולי הענישה מבלי לפגוע בהליך שיקומו של הנאשם. עם זאת, בהינתן טיב המעשה והפגיעה במתלוננת, אין מקום להסתפק במספר מצומצם של חודשי עבודות שירות כמומלץ בתסקיר.

29. אשר על כן, אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות**, במקום העבודה אודיטוריום "אניס", בכתובת פעמונית 9, יפו ד', תל אביב יפו. הנאשם יבצע את העבודות בימים א'-ה' בהתאם לטווח השעות שייקבע ע"י הממונה.

ב. על הנאשם להתייצב לקליטה והצבה ביום 2.11.22 בשעה 08:00 במשרדי הממונה בכתובת לוחמי בית"ר 6, רמלה.

ג. הנאשם מוזהר כי אם לא ישתף פעולה עם הממונה ניתן להמיר את העבודות במאסר ממש.

ד. 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום עבירת רכוש או אלימות מסוג פשע.

ה. 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור במשך 3 שנים מהיום עבירות רכוש או אלימות מסוג עוון.

ו. צו מבחן לתקופה של 18 חודשים החל מהיום. הנאשם מוזהר בחובת שיתוף פעולה וכי אם לא יעשה כן, ניתן יהיה להפקיע את הצו ולגזור עליו עונש אחר תחתיו.

ז. 4,000 ₪ פיצוי למתלוננת. הפיצוי ישולם בארבעה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.11.22, ויועבר למתלוננת בהתאם לפרטים שתמסור המאשימה למזכירות בית המשפט.

עותק מהחלטתי יועבר לממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

מורה על השבת מכשיר הטלפון התפוס לנאשם.

ניתנה והודעה היום ג' תשרי תשפ"ג, 28/09/2022 במעמד הנוכחים.

מרב גרינברג, שופטת

